АНОТАЦІЯ

Кірюхіна М. В. Гуманітарна підготовка майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі бакалаврського рівня з використанням інноваційних технологій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля», Дніпро, 2020.

У дисертаційній роботі досліджено проблему забезпечення ефективної гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі бакалаврського рівня з використанням інноваційних технологій у закладах вищої освіти України та запропоновано новий підхід до її розв'язання, що полягає у запровадженні моделі гуманітарної підготовки зазначених фахівців у процесі їх професійної підготовки.

На підставі аналізу наукової та науково-методичної літератури з досліджуваної проблематики розкрито теоретико-педагогічні засади гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі у вітчизняній і закордонній практиці. З'ясовано, що гуманітарна підготовка майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі у закладах вищої освіти України має, в основному, загальнонауковий, оглядово-інформаційний та репродуктивний характер, фрагментарна та ізольована за змістом від професійнозорієнтованої та природничої підготовки; спрямована на пасивне отримання і відтворення знань; характеризується відсутністю у курсантів інтересу та мотивації до вивчення гуманітарних дисциплін, нерозумінням та недооцінкою значення гуманітарних знань для успішної професійної діяльності та життєдіяльності в соціумі. Вище означене

окреслює проблеми гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі, які необхідно вирішувати. Вивчення досвіду гуманітарної підготовки авіаційних фахівців технічних спеціальностей у закладах вищої освіти Латвії, Литви, Польщі, Чехії, Німеччини, США показало, що гуманітарна підготовка є обов'язковою складовою професійної підготовки означеної категорії фахівців; за змістом наближена до їх професійної діяльності; являє собою гнучку та мобільну систему, що дає змогу поєднувати необхідні основи професійної підготовки з загальною гуманітарною підготовкою.

Студіювання праць науковців дозволило встановити основні шляхи вдосконалення гуманітарної підготовки: зміна характеру побудови дисциплін гуманітарного циклу через оновлення їх проблематики, інтеграцію змісту гуманітарних та професійнозорієнтованих навчальних дисциплін, інноваційну трансформацію методики викладання і вивчення гуманітарних дисциплін; розширення переліку курсів гуманітарної підготовки за вибором, які варіюються та будуються на інтегрованих коротких курсах гуманітарних дисциплін; відмова від досконалого академічного «занурення» у гуманітарний предмет, створення умов для формування затребуваних у сучасному суспільстві метанавичок та загальних компетентностей майбутнього фахівця.

У дослідженні поняття «*гуманітарна підготовка майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі»* визначено як невід'ємну складову професійної підготовки майбутнього фахівця, спрямовану на формування динамічної системи знань і умінь, творчої активності і конструктивної дії, власного світобачення, особистісних якостей (світоглядних, громадянських) та цінностей на основі викладання положень гуманітарних наук.

З'ясовано, що гуманітарна підготовка предметно забезпечує формування загальних компетентностей (комунікативної, соціокультурної, дослідницької, інформаційної), які, інтегруючись, являють собою

гуманітарну компетентність майбутнього технічного фахівця авіаційної галузі.

Гуманітарну компетентність майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі визначено як інтегральну сукупність ціннісно-мотиваційної сфери майбутнього фахівця, знань з гуманітарних дисциплін, умінь їх застосовувати в міжособистісних стосунках, освітній та соціально-професійній діяльності, навичок свідомої діяльності та спілкування в соціумі, вільної орієнтації в інформаційних потоках, зокрема, в мережі Internet, здатності критично мислити, здійснювати системний аналіз проблемної ситуації (в освітній та професійній діяльності, повсякденному житті, міжособистісних стосунках тощо), переходити від процесуальної діяльності до творчої, аналізувати результати своєї освітньої діяльності та досягати особистих цілей, усвідомлювати необхідність саморозвитку і самоосвіти.

Структурними компонентами гуманітарної компетентності майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі бакалаврського рівня визначено ціннісно-мотиваційний (професійно-значущі мотиви, установки і цінності; ставлення до знань з гуманітарних дисциплін, готовність до їх використання в освітній та професійній діяльності, повсякденному житті); когнітивний (оволодіння знаннями з гуманітарних дисциплін, уміннями їх набуття); діяльнісний (досвід використання знань з гуманітарних дисциплін у різноманітних стандартних та нестандартних ситуаціях освітньої та професійної діяльності, повсякденному житті); рефлексивний (здатність до аналізу, об’єктивної оцінки та саморегуляції власної освітньої діяльності та професійної підготовки).

Означені компоненти в дослідженні є критеріями для оцінки рівня сформованості гуманітарної компетентності майбутнього технічного фахівця авіаційної галузі: ціннісно-мотиваційний (відображає усвідомлення необхідності й значимості гуманітарних знань, навичок та вмінь їх використання в освітній та професійній діяльності, для

особистісного розвитку самоосвіти); когнітивний (визначає рівень сформованості та системність теоретичних гуманітарних знань, розуміння сутності, змісту, цілей та місця знань з гуманітарних дисциплін у професійній діяльності); діяльнісний (дозволяє встановити рівень дієвості теоретичних гуманітарних знань, сформованості практичних умінь та навичок їх використання на практиці в освітній та професійній діяльності, повсякденному житті, міжособистісних стосунках, роботі з інформацією тощо, набуттям досвіду застосовувати уміння у самостійній пізнавальній діяльності); рефлексивний (дозволяє оцінити вміння свідомо контролювати результати своєї освітньої діяльності, визначати рівень власного розвитку, оцінювати динаміку особистісного зростання). Охарактеризовано рівні сформованості гуманітарної компетентності майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі (низький, середній, високий).

На підгрунтті студіювання наукових доробок доведено взаємозв'язок інноваційних технологій з гуманітарною підготовкою майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі бакалаврського рівня. Встановлено, що використання технологій проблемного, ситуаційного навчання та проєктних технологій дозволять сформувати затребувані у сучасному суспільстві метанавички (аналітичні, творчі, комунікативні, соціальні), навички самоменеджменту, відповідальність за прийняті рішення та особисті дії, уміння працювати в команді, сприяють інтенсивному розвитку особистісних здібностей майбутнього фахівця, розвивають уміння отримувати знання та необхідну інформацію у процесі її самостійного пошуку, відбору, обробки та синтезу; формують міждисциплінарний характер знань та розвивають творче мислення. Використання інформаційно-комунікаційних технологій формує у технічного фахівця авіаційної галузі здатність використовувати їх як засіб роботи з інформацією (науковою, архівною, професійною та ін.) і спілкування, як інструмент діяльності при виконанні завдань; сприяють формуванню навичок орієнтації у інформаційному просторі для пошуку

інформації та її використання.

У дисертації теоретично обґрунтовано *модель* гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі з використанням інноваційних технологій, яка ґрунтується на системному, синергетичному, компетентнісному, особистісно-діяльнісному, контекстному, інтегративному, контекстному, культурологічному підходах, принципах: науковості, системності, послідовності, наступності, доступності навчання, професійної спрямованості, міждисциплінарної інтеграції, включення в інноваційну діяльність, єдності традиційного та інноваційного, поєднання індивідуальних і колективних форм навчання, рефлективності. Охарактеризовано блоки моделі: *цільовий* (підготовка технічного фахівця авіаційної галузі, який володіє гуманітарними знаннями та вміє їх застосовувати у освітній та професійній діяльності, життєдіяльності в соціумі); *методологічний* (відображає основні підходи, на яких базується модель, принципи навчання, що забезпечують ефективну гуманітарну підготовки); *змістово-організаційний* (містить педагогічні умови, інноваційні методи (кейс-метод, метод проєктів, метод проблемного викладу матеріалу, метод есе, методи комп'ютерної підтримки, дослідницькі методи) та організаційні форми (лекції-візуалізації, лекції-діалоги, проблемні лекції; «перевернуті» лекції, практичні заняття із використанням ІКТ, семінари-бесіди, семінари дослідницького характеру), інноваційний навчально-змістовий ресурс (оновлений зміст дисциплін «Історія України та української культури», «Основи політології, правознавства та психології», «Основи соціології, культурології та філософії», розроблені спецкурси «Історія авіації України», «Корпоративна культура авіаційних компаній та етика ділового спілкування»), *оціночно-результативний* (моніторинг рівня сформованості гуманітарної компетентності курсантів). Результат реалізації моделі – технічний фахівець авіаційної галузі з високим або достатнім рівнем сформованості гуманітарної компетентності.

Реалізація розробленої моделі забезпечує послідовність і неперервність процесу формування гуманітарної компетентності майбутнього технічного фахівця авіаційної галузі, який є кумулятивним: результати, отримані на попередніх етапах, трансформуються й інтегруються, стають основою для виконання освітніх та професійних завдань на наступних етапах.

Експериментальне дослідження підтвердило ефективність розробленої моделі гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі. На підставі порівняння отриманих результатів, їх кількісного і якісного аналізу виявлено, що реалізація розробленої моделі зумовила суттєві статистично значущі зміни в рівні сформованості гуманітарної компетентності курсантів експериментальних груп за кожним із визначених критеріїв та інтегральним показником загального рівня сформованості гуманітарної компетентності у порівнянні з результатами курсантів контрольних груп.

Розрахунок інтегрального показника загального рівня сформованості гуманітарної компетентності на кінець експерименту показав, що кількість курсантів експериментальної групи із високим та середнім рівнями сформованості гуманітарної компетентності перевищують на 15,9% та 4,6% відповідно кількість таких же курсантів контрольної групи. Статистична значущість отриманого результату за всіма критеріями та інтегральним показником загального рівня сформованості гуманітарної компетеності була підтверджена із достовірністю 95% за допомогою методу математичної статистики – U-критерію Манна-Уітні. На підставі порівняння отриманих результатів, їх кількісного і якісного аналізу виявлено, що реалізація моделі гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі з використанням інноваційних технологій зумовила суттєві статистично значущі зміни в рівні сформованості зазначеної компетентності за кожним критерієм і досліджуваного феномену в цілому. Результатом упровадження моделі гуманітарної підготовки майбутніх

технічних фахівців авіаційної галузі із використанням інноваційних технологій є особистість курсанта з високим або достатнім рівнем сформованості гуманітарної компетентності.

Розроблено інноваційний навчально-змістовий ресурс, який включає оновлений зміст дисциплін «Історія України та української культури», «Основи політології, правознавства та психології», «Основи соціології, культурології та філософії», авторські спецкурси «Історія авіації України», «Корпоративна культура авіаційних компаній та етика ділового спілкування» та передбачає використання інноваційних методів та організаційних форм навчання при їх викладанні.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів обраної проблеми, але може стати відправною точкою для подальшого педагогічного пошуку шляхів підвищення ефективності гуманітарної підготовки технічних фахівців авіаційної галузі в системі неперервної професійної освіти з використанням інноваційних технологій навчання.

Ключові слова: гуманітарна підготовка; гуманітарна компетентність; технічний фахівець авіаційної галузі; модель гуманітарної підготовки; інноваційні технології.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Кірюхіна М. В. Роль та проблеми гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. Випуск 2/2019 (115). С. 42 – 47.

2. Кірюхіна М. В. Гуманітарна підготовка майбутніх фахівців з технічного обслуговування та ремонту повітряних суден: український та закордонний досвід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип. 66. 186 с. Т. 2. С. 5–10.

3. Кірюхіна М. В. Можливості інноваційних технологій щодо гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі : теоретичний аспект. *Науковий вісник Льотної академії. Серія : Педагогічні науки. Збірник наукових праць*/ Гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницкий: ЛА НАУ, 2019. Вип. 6. 220 с. С. 165-172.

4. Кірюхіна М. В. Педагогічні умови ефективної гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі з використанням інноваційних технологій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 69, Т. 2. С. 164-174.

5. Кірюхіна М. В. Модель гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі у закладах вищої освіти / *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*, 2020. Дніпро, 2020. Вип. 1 (19). С. 174-182.

6. Кірюхіна М. В. Ефективність моделі гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі / *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. – Кременчук: КрНУ, 2020. – Випуск 2 (121) – 177 с. С. 52-59.

Статті в наукових виданнях інших держав, які входять до міжнародних науково метричних баз даних:

7. Kiriukhina M. V. The humanitarian component of the professional competence of future aviation technical professionals / *European Journal of Humanities and Social Sciences Scientific journal № 1. Vienna*, 2020. P. – 95-98.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Кірюхіна М. В. Особливості гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі / «*Сучасна вища освіта: реалії, проблеми, перспективи*»: зб. тез міжнар. конф. 14-15 травня 2019 р. м. Кременчук С. 28-29.

9. Кірюхіна М. В. Педагогічні умови ефективної гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі / *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи* : збірник тез доповідей І Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (10 квітня 2020 року, м. Запоріжжя) / за заг. ред. О. В. Пономаренко, Л. О. Сущенко. Запоріжжя: АА Тандем, 2020. 234 с. – С. 200-202.

10. Кірюхіна М. В. Структурні компоненти гуманітарної складової професійної компетентності бакалаврів з технічного обслуговування та ремонту повітряних суден і авіадвигунів / *Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень*: Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та науковців: тези доповідей, Дніпро, 19 березня 2020 р. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 236 с. С. 116-119.

11. Кірюхіна М. В. Використання інноваційних методів під час вивчення соціогуманітарних дисциплін / І Міжнародна науково-практична конференція «*Авіація, промисловість, суспільство*»: Збірник тез доповідей. Кременчук, ПП Щербатих О.В., 2020. С. 226-229.

12. Кірюхіна М. В. Методи та форми гуманітарної підготовки майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі / XXVII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених КрНУ імені Михайла Остроградського «*Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства*», м. Кременчук (Україна) 23-24 квітня 2020 року. С. 154-156.

13. Кірюхіна М. В. Застосування інноваційних технологій в професійній підготовці майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі / *Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів*: Матеріали VI науково-практичної конференції 28 травня 2020 року/ За заг. ред. Романовського О. Г., – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. – 517 с. С. 363-367.

ANNOTATION

Kiriukhina M. V. Humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry of the bachelor's level with the use of innovative technologies. – Qualifying research work. Manuscript.

Dissertation submitted for scientific degree of Doctor of Philosophy (Ph.D.) on speciality 015 Professional Education – Higher education institution "Alfred Nobel University", Dnipro, 2020.

Dissertation for obtaining a scientific degree of Doctor of Philosophy (Ph.D.) according to the speciality 015 Professional Education (with specializations). – Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Higher education institution "Alfred Nobel University", Dnipro, 2020.

The dissertation examines the problem of providing the effective humanitarian training for future technical specialists in the aviation industry at the bachelor's level using innovative technologies in higher education institutions of Ukraine and proposes a new approach to its solution, which is to introduce a model of the humanitarian training of the above-mentioned specialists during their professional training.

Based on the analysis of scientific and scientific-methodical literature on the researched issues, the theoretical and pedagogical principles of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry in domestic and foreign practice are revealed. It was found that the humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry in higher education institutions of Ukraine is mainly general, review and information and reproductive in nature, fragmentary and isolated in content from vocational and natural training; aimed at passive acquisition and reproduction of knowledge; characterized by a lack of cadets' interest and motivation to study the humanities, misunderstanding and underestimation of the importance of humanities knowledge for successful professional activity and life in society. The above outlines the problems of humanitarian training of future technical

specialists in the aviation industry that need to be addressed. The study of the experience of humanitarian training of aviation specialists in technical specialties in higher education institutions in Latvia, Lithuania, Poland, the Czech Republic, Germany, USA showed that humanitarian training is a mandatory component of professional training of this category of specialists; in content close to their professional activities; is a flexible and mobile system that allows you to combine the necessary basics of training with general humanitarian training.

Studying the works of scientists allowed to establish the main ways to improve the humanities: changing the nature of the disciplines of the humanities through updating their issues, integrating the content of humanities and vocational disciplines, innovative transformation of teaching methods and study of the humanities; expanding the list of elective humanities courses, which vary and are based on integrated short courses in the humanities; refusal of perfect academic "immersion" in the humanities, creating conditions for the formation of popular in modern society meta-skills and general competencies of the future specialist.

The study defines the concept of "humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry" as an integral part of professional training of future specialists aimed at forming a dynamic system of knowledge and skills, creative activity and constructive action, personal worldview, personal qualities (worldview, civic) and values based on the teaching of the humanities.

It was found that humanitarian training objectively provides the formation of general competencies (communicative, socio-cultural, research, information), which, when integrated, represent the humanitarian competence of the future technical specialist of the aviation industry.

Humanitarian competence of future technical specialists of the aviation industry is defined as an integral set of value-motivational sphere of the future specialist, knowledge of humanities, skills to apply them in interpersonal

relationships, educational and socio-professional activities, skills of conscious activity and communication in society, free orientation in information, in particular, in the Internet, the ability to think critically, to conduct a systematic analysis of the problem situation (in educational and professional activities, daily life, interpersonal relationships, etc.), to move from procedural to creative, analyze the results of their educational activities and achieve personal goals self-development and self-education.

The structural components of the humanitarian competence of future technical specialists in the aviation industry at the bachelor's level are defined as value-motivational (professionally significant motives, attitudes and values; attitude to knowledge in the humanities, readiness to use them in educational and professional activities, everyday life); cognitive (mastering knowledge of the humanities, skills to acquire them); activity (experience of using knowledge of humanities in various standard and non-standard situations of educational and professional activity, everyday life); reflexive (ability to analyze, objectively assess and self-regulate their own educational activities and training).

These components in the study are criteria for assessing the level of humanitarian competence of the future technical specialist in aviation: value-motivational (reflects awareness of the need and importance of humanitarian knowledge, skills and abilities to use them in educational and professional activities for personal development of self-education); cognitive (determines the level of formation and systematization of theoretical humanities knowledge, understanding of the essence, content, goals and place of knowledge in the humanities in professional activities); activity (allows to establish the level of effectiveness of theoretical humanitarian knowledge, the formation of practical skills and abilities to use them in practice in educational and professional activities, everyday life, interpersonal relationships, work with information, etc., gaining experience in applying skills in independent cognitive activity); reflexive (allows you to assess the ability to consciously control the results of their educational activities, to determine the level of their own development, to

assess the dynamics of personal growth). The levels of formation of humanitarian competence of future technical specialists of the aviation industry (low, medium, high) are characterized.

Based on the study of scientific achievements, the relationship between innovative technologies and humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry at the bachelor's level has been proved. It is established that the use of problem-based, situational learning and project technologies will allow to form in demand in modern society meta-skills (analytical, creative, communicative, social), self-management skills, responsibility for decisions and personal actions, ability to work in a team, promote intensive personal development. future specialist, develop the ability to obtain knowledge and necessary information in the process of its independent search, selection, processing and synthesis; form the interdisciplinary nature of knowledge and develop creative thinking. The use of information and communication technologies forms in a technical specialist of the aviation industry the ability to use them as a means of working with information (scientific, archival, professional, etc.) and communication, as a tool for performing tasks; contribute to the formation of orientation skills in the information space for information retrieval and its use.

The dissertation theoretically substantiates the model of humanitarian training of future technical specialists of aviation with the use of innovative technologies, which is based on systemic, synergetic, competence, personal-activity, contextual, integrative, contextual, culturological approaches, principles, consistency, scientificity, systems training, professional orientation, interdisciplinary integration, inclusion in innovative activities, unity of traditional and innovative, combination of individual and collective forms of training, reflectivity. The blocks of the model are characterized: target (training of a technical specialist of the aviation industry, who has humanitarian knowledge and is able to apply them in educational and professional activities, life in society); methodological (reflects the main approaches on which the

model is based, the principles of teaching that provide effective humanitarian training); content-organizational (contains pedagogical conditions, innovative methods (case method, project method, method of problem presentation of material, essay method, computer support methods, research methods) and organizational forms (lectures-visualizations, lectures-dialogues, problem lectures). “Inverted” lectures, practical classes using ICT, seminars-conversations, research seminars), innovative educational and content resource (updated content of disciplines “History of Ukraine and Ukrainian culture”, “Fundamentals of political science, jurisprudence and psychology”, “Fundamentals of sociology, culturology and philosophy”, developed special courses “History of Aviation of Ukraine”, “Corporate culture of aviation companies and ethics of business communication”), evaluation-effective (monitoring the level of formation of humanitarian competence of cadets), formation of humanitarian competence.

The implementation of the developed model ensures the consistency and continuity of the process of formation of humanitarian competence of the future aviation technician, which is cumulative: the results obtained in previous stages are transformed and integrated, become the basis for educational and professional tasks in the following stages.

The experimental study confirmed the effectiveness of the developed model of humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry. Based on the comparison of the obtained results, their quantitative and qualitative analysis, it was found that the implementation of the developed model caused statistically significant changes in the level of humanitarian competence of cadets of experimental groups according to each of the defined criteria.

The calculation of the integrated indicator of the general level of formation of humanitarian competence at the end of the experiment showed that the number of cadets of the experimental group with high and medium levels of formation of humanitarian competence exceeds by 15.9% and 4.6% respectively

the number of the same cadets of the control group. The statistical significance of the obtained result on all criteria and the integrated indicator of the general level of formation of humanitarian competence was confirmed with 95% reliability using the method of mathematical statistics - the Mann-Whitney U-test. Based on the comparison of the obtained results, their quantitative and qualitative analysis, it was found that the implementation of the model of humanitarian training of future aviation technicians using innovative technologies led to statistically significant changes in the level of competence for each criterion and the phenomenon as a whole. The result of the introduction of the model of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry with the use of innovative technologies is the personality of the cadet with a high or sufficient level of humanitarian competence.

An innovative educational and content resource has been developed, which includes the updated content of disciplines “History of Ukraine and Ukrainian culture”, “Fundamentals of political science, jurisprudence and psychology”, “Fundamentals of sociology, culturology and philosophy”, author’s special courses “History of Ukrainian aviation”, “Corporate aviation culture companies and ethics of business communication” and involves the use of innovative methods and organizational forms of learning in their teaching.

The study does not cover all aspects of the selected problem, but can be a starting point for further pedagogical search for ways to improve the effectiveness of humanitarian training of aviation technicians in the system of continuing vocational education using innovative learning technologies.

Key words: humanitarian training; humanitarian competence; technical specialist of the aviation industry; model of humanitarian training; innovative technologies.

REFERENCES

Articles in scientific professional editions of Ukraine

1. Kiriukhina M. V. (2019). The role and problems of humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry. Bulletin of

Mykhailo Ostrogradskyi KrNU. Issue 2/2019 (115). P. 42 – 47 [in Ukrainian].

2. Kiriukhina M. V. (2019). Humanitarian training of future specialists in aircraft maintenance and repair: Ukrainian and foreign experience. Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools: collection of scientific works / editor: A. V. Sushchenko (editor in chief) and others. Zaporizhzhia: KPU, 2019. Issue. 66. 186 p. V. 2. P. 5–10 [in Ukrainian].

3. Kiriukhina M. V. (2019). Possibilities of innovative technologies for humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry: theoretical aspect. Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Pedagogical sciences. Collection of scientific works / Ch. ed. T. S. Plachinda. Kropyvnytskyi: LA NAU, 2019. Issue 6. 220 p. P. 165-172 [in Ukrainian].

4. Kiriukhina M. V. (2020). Pedagogical conditions of effective humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry with the use of innovative technologies. Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools: Collection of scientific works / [editor: A. V. Sushchenko (editor in chief), etc.]. Zaporizhzhia: KPU, 2020. Issue 69, V. 2. P. 164-174 [in Ukrainian].

5. Kiriukhina M. V. (2020). Model of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry in institutions of higher education / Bulletin of the Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology". Pedagogical sciences, 2020. Dnipro, 2020. Issue 1 (19). P. 174-182 [in Ukrainian].

6. Kiriukhina M. V. (2020). The effectiveness of the model of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry / Bulletin of Mikhailo Ostrogradskyi Kremenchuk National University. - Kremenchuk: KrNU, 2020. - Issue 2 (121) - 177 p. P. 52-59 [in Ukrainian].

Articles in scientific publications of other countries

7. Kiriukhina M. V. (2020). The humanitarian component of the professional competence of future aviation technical professionals / European Journal of Humanities and Social Sciences Scientific journal № 1. Vienna, 2020.

P. – 95-98 [in Austria].

The works of approbation character are published

8. Kiriukhina M. V. (2019). Peculiarities of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry / International Conference "Modern higher education: realities, problems, prospects" May 14-15, 2019, Kremenchuk P. 28-29 [in Ukrainian].

9. Kiriukhina M. V. (2020). Pedagogical conditions for effective humanitarian training of future technical specialists in the aviation industry / Current issues of pedagogical education: innovations, experience and prospects: a collection of abstracts of the First All-Ukrainian scientific-practical conference with international participation (April 10, 2020, Zaporizhzhia) / ed. O. V. Ponomarenko, L. O. Sushchenko. Zaporizhzhia: AA Tandem, 2020. 234 p. - P. 200-202 [in Ukrainian].

10. Kiriukhina M. V. (2020). Structural components of the humanitarian component of professional competence of bachelors in maintenance and repair of aircraft and aircraft engines / Modern higher education: promising and priority areas of research: International scientific-practical conference of students, graduate students and scientists: abstracts, Dnipro, March 19, 2020 - Dnipro: Alfred Nobel University, 2020. - 236 p. P. 116-120 [in Ukrainian].

11. Kiriukhina M. V. (2020). The use of innovative methods in the study of socio-humanitarian disciplines / I International scientific-practical conference "Aviation, industry, society": Collection of abstracts. Kremenchuk, PP Shcherbatykh O. V., 2020. P. 226-229 [in Ukrainian].

12. Kiriukhina M. V. (2020). Methods and forms of humanitarian training of future technical specialists of the aviation industry / XXVII International scientific-practical conference of students, graduate students and young scientists of Mykhailo Ostrogradskyi KrNU "Actual problems of society", Kremenchuk (Ukraine) 23-24 April 2020. P. 154-156 [in Ukrainian].

13. Kiriukhina M. V. (2020). Application of innovative technologies in the professional training of future technical specialists of the aviation industry /

Scientific School of Academician Ivan Zyazyun in the works of his colleagues and students: Proceedings of the VI scientific-practical conference on May 28, 2020 / For general. ed. Romanovskyi O. G., - Kh.: NTU "KhPI", 2020. - 517 p. P. 363-367 [in Ukrainian].